

POLITIKA MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

ÚVOD

Mezinárodní spolupráce v podmínkách Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“) zahrnuje celou řadu aktivit týkajících se zapojení do mezinárodní statistické komunity, ať už se jedná o účast a zastupování zájmů ČSÚ, resp. ČR na mezinárodních jednáních, podílení se na legislativním procesu EU, výměnu zkušeností s dalšími členskými zeměmi EU (a nejen s nimi) nebo poskytování tzv. technické asistence jiným zemím (dále také „TA“).

Právní předpisy přijímané EU v oblasti statistiky mají na činnost ČSÚ a celé státní statistické služby ČR přímý dopad, obdobný jako v případě národních právních předpisů. Schválení každého předpisu práva EU předchází proces, do něhož se zapojují členské země zejména formou písemných a ústních stanovisek k návrhům předkládaným Evropskou komisí (dále také „EK“). Tato stanoviska a na ně navazující jednání se významnou měrou podílejí na výsledné podobě právních předpisů.

V rámci ČSÚ se přípravě, koordinaci, projednávání a schvalování stanovisek k návrhům právních předpisů EU věnuje stále větší počet zaměstnanců. Souvisí to především s nárůstem legislativní činnosti Evropské komise v oblasti statistiky za poslední roky. Do této činnosti jsou prostřednictvím Resortní koordinační skupiny pro statistiku zapojeni i zástupci ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů, České národní banky nebo dalších partnerů, kteří se významně podílejí na činnosti státní statistické služby jako reprezentanti poskytovatelů primárních dat či uživatelů statistických dat a informací.

Dalším ze způsobů zapojení do mezinárodní statistické komunity je poskytování odborné pomoci s cílem přispět k rozvoji a harmonizaci statistik v jiných zemích, která se souhrnně označuje jako technická asistence. Zároveň se jedná i o způsob, jakým je posilována prestiž ČSÚ v této komunitě. Významnou komparativní výhodou ČSÚ je vlastní zkušenost s absolvováním období přechodu k tržní ekonomice a demokratické společnosti a rovněž příprava na členství v EU včetně zkušeností získaných během předsednictví Rady EU v roce 2009 a 2022 z hlediska statistické služby. Díky tomu má ČSÚ možnost předat praktické zkušenosti dalším zemím v obdobných situacích. Tyto zkušenosti se týkají nejen cílového stavu oficiální statistiky, ale především samotného procesu, variant řešení různých situací nebo poučení z vlastní praxe.

Tento dokument stanovuje základní principy, hlavní cíle a formy podpory politiky mezinárodní spolupráce ČSÚ, které napomohou k aktivnímu prosazování zájmů ČR, přispějí k rozvoji statistiky v mezinárodním měřítku a povedou k výraznějšímu zapojení do mezinárodních struktur, a tím i k růstu a posilování prestiže ČSÚ v mezinárodní statistické komunitě.

VÝCHOZÍ PŘEDPISY A DOKUMENTY

Tato politika je implementována vnitřními předpisy v oblasti tvorby stanovisek a přijímání gescí k právním aktům a jiným dokumentům Evropské unie¹, v oblasti poskytování technické asistence² a v oblasti zahraničních pracovních cest a zahraničních návštěv³.

Politika také naplňuje strategický cíl 3: Zvyšování prestiže a respektu ČSÚ, který je definován ve Strategickém plánu Českého statistického úřadu 2022–2026 a jehož záměrem je budování silné mezinárodní pozice díky upevňování postavení ČSÚ v rámci Evropského statistického systému (dále jen „ESS“) a dalších mezinárodních struktur, aktivní účast v evropském legislativním procesu v oblasti statistiky, partnerství s Eurostatem a dalšími členy ESS a nabízení rozvojové pomoci.

¹ Směrnice č. 4/2024 k tvorbě stanovisek a přijímání gescí k právním aktům a jiným dokumentům Evropské unie, Statut a jednací řád Resortní koordinační skupiny pro statistiku

² Směrnice č. 8/2023, kterou se stanovují základní pravidla pro poskytování technické asistence ČSÚ ostatním zemím v oblasti statistiky financované z externích zdrojů

³ Směrnice č. 9/2018, kterou se upravuje postup při uskutečňování zahraničních pracovních cest a přijímání zahraničních návštěv

LEGISLATIVNÍ PROCES EU

Základní principy

Politika mezinárodní spolupráce ČSÚ je v rámci přípravy, koordinace, projednávání a schvalování stanovisek k návrhům právních předpisů EU v oblasti statistiky postavena na následujících principech:

Koordinace

Přípravu, projednávání a schvalování návrhů stanovisek je nutné koordinovat se všemi příslušnými útvary ČSÚ a případně s dalšími pracovišti mimo ČSÚ, která zejména plní úkoly státní statistické služby a jejichž činnost může být projednávaným předpisem dotčena.

Transparentnost

V rámci přípravy, projednávání a schvalování stanovisek je nutné, aby měli všichni účastníci k dispozici příslušnou dokumentaci a dostatečný přehled o vývoji projednávání dané problematiky i o předchozích stanoviscích ČR. Je třeba také zajistit informovanost po jednáních tak, aby byli příslušní zaměstnanci vždy seznámeni s výsledky jednání a mohli je dále využívat.

Flexibilita

Při přípravě stanovisek je nezbytné – v rámci prosazování zájmů ČR – pružně reagovat na vývoj jednání či změnu chování dalších účastníků.

Kompetentnost

Zaměstnanci ČSÚ, kteří se podílí na přípravě, koordinaci, projednávání a schvalování stanovisek, musí být dobře obeznámeni jak s projednávanou problematikou z hlediska věcného obsahu, tak i s procedurální stránkou legislativního procesu.

Komunikace

Stanoviska musí být prezentována klíčovými osobám (zástupcům členských států, Evropské komise atd.) s cílem získat pro ně co nejširší podporu a aktivně vyhledávat a tvořit skupiny s obdobně smýšlejícími státy (tzv. *like-minded groups*).

Konzistence

Stanoviska by měla být konzistentní při projednávání na všech úrovních – od projednávání v rámci Evropské komise (v pracovních skupinách Eurostatu přes porady ředitelů, Výbor pro evropský statistický systém) až po projednávání v rámci Rady EU či Evropského parlamentu.

Hlavní cíle

Respektovat právní rámec pro přípravu, koordinaci, projednávání a schvalování stanovisek k návrhům právních předpisů EU v oblasti statistiky a podílet se na jeho zlepšování

V rámci ČSÚ je základním právním předpisem pro výše uvedený cíl směrnice upravující tvorbu stanovisek a přijímání gescí k právním aktům a jiným dokumentům Evropské unie. Tato směrnice stanovuje postup přípravy a schvalování stanovisek v závislosti na fázi projednávání návrhu předpisu a definuje práva a povinnosti účastníků zapojených do těchto procesů. Pro zabezpečení základních principů této politiky je třeba plně respektovat ustanovení směrnice a dalších vnitřních předpisů ČSÚ zaměřených na přípravu, koordinaci projednávání a schvalování stanovisek k návrhům právních předpisů EU v oblasti statistiky.

Kromě vnitřních předpisů a strategických dokumentů ČSÚ je dále nezbytné dodržovat veškeré právní předpisy a metodické dokumenty, které upravují postup při přípravě stanovisek na národní úrovni. Je velmi důležité, aby odpovědní zaměstnanci ČSÚ přípravu takových předpisů sledovali a přispívali svými podněty k jejímu případnému zlepšování.

Vzhledem k tomu, že proces schvalování právních předpisů EU prochází častými změnami, je třeba věnovat pozornost případné aktualizaci či zkvalitňování vnitřních předpisů ČSÚ tak, aby byly využívány vždy ty nejlepší postupy, poznatky a nástroje.

Při tvorbě všech vnitřních předpisů ČSÚ zaměřených na přípravu, koordinaci, projednávání a schvalování stanovisek k návrhům právních předpisů EU je třeba také dbát na jejich srozumitelnost a názornost pro všechny adresáty, jimž jsou určeny.

Zajišťovat kvalitu stanovisek ČR v oblasti statistiky

Dalším důležitým cílem této politiky je, aby stanoviska byla co nejkvalitnější, tj. splňovala následující požadavky:

- vycházela z expertního posouzení možných finančních, administrativních a právních dopadů navrhovaného předpisu pro ČR a byla založena na konsensu všech zainteresovaných subjektů v ČR,
- respektovala cíle, jež má navrhovaný předpis splnit,
- podporovala řešení vedoucí k efektivnímu využívání lidských i finančních zdrojů, celkovému snížení administrativní zátěže a zároveň usilovala o optimalizaci zátěže respondentů při zachování dostatečné kvality požadovaných výstupů,
- byla věcná, srozumitelná, realistická, a mohla tak získat podporu ostatních členských zemí, Evropského parlamentu a Evropské komise (Eurostatu).

MEZINÁRODNÍ ODBORNÁ POMOC – TECHNICKÁ ASISTENCE

Základní principy

Politika mezinárodní spolupráce ČSÚ je v rámci poskytování mezinárodní odborné pomoci (technické asistence) v oblasti statistiky postavena na následujících principech:

Zapojení

Zapojení do aktivit mezinárodní odborné pomoci se uskutečňuje formou účasti expertů ČSÚ na projektech vedených jinými statistickými úřady, soukromými subjekty nebo přímým poskytnutím TA partnerskému statistickému úřadu v zemi příjemce. ČSÚ při sjednávání spolupráce zohledňuje své kapacity i dosavadní zkušenosti s danými partnery a jejich působnost v oboru.

Soukromé zapojení expertů ČSÚ do projektů TA (tj. bez asistence ČSÚ) v rámci pracovního volna je možné pouze na základě předchozího písemného souhlasu předsedy ČSÚ.

Financování

Omezený rozpočet ČSÚ neumožňuje financovat asistenční pomoc plně z vlastních zdrojů. Proto ČSÚ při zapojování do projektů asistenční pomoci vyžaduje odpovídající finanční krytí těchto aktivit v souladu s kontrakty uzavíranými mezi vyhlášovatelem projektů TA a jejich realizátory.

Transparentnost

Jednání se zahraničními partnery, případně národními koordinačními institucemi (např. Národní kontaktní místo pro Twinning a TAIEX), týkající se přípravy a zapojení ČSÚ do TA vede odbor legislativy a mezinárodní spolupráce (dále jen „OLMS“).

Kompetentnost

Poskytování TA do zahraničí je podmíněno především dostupností vhodných expertů, kteří mají odpovídající odborné i jazykové znalosti, mají zájem a jsou schopni vykonávat tuto činnost. Zároveň je třeba zohlednit i kapacitní možnosti ČSÚ, aby bylo zajištěno plnění úkolů příslušnými pracovníci a TA neměla negativní dopad na zajištění dalších aktivit úřadu.

Vyváženost

ČSÚ se zapojuje do TA dle možností jednotlivých útvarů i expertů. Při plánování asistenčních aktivit je příslušnými řídicími zaměstnanci (představenými) sledována a zohledňována vyváženost mezi zajištěním aktivit řízených útvarů a asistenční činností. Zvažuje se i administrativní náročnost zapojení se do různých fází realizace projektu TA.

Hlavní cíle

Prispívat k rozvoji statistiky a k tvorbě mezinárodně srovnatelných dat

Statistika umožňuje sledovat a lépe porozumět stavu a vývoji ekonomiky, obyvatelstva a životního prostředí v dané zemi. Statistický úřad většinou zabezpečuje získávání a zpracování údajů pro statistické účely a poskytuje statistické informace státním orgánům, orgánům územní samosprávy, veřejnosti a do zahraničí. Zároveň zajišťuje vzájemnou srovnatelnost statistických informací ve vnitrostátním i mezinárodním měřítku.

ČSÚ byl sám příjemcem pomoci po dobu transformace statistiky (zejména před vstupem do EU). Proto si je vědom svých závazků vůči mezinárodní statistické komunitě při budování a rozvoji oficiální statistiky v kandidátských či méně vyspělých a transformujících se zemích, ale také potřeby zajistit mezinárodně srovnatelná statistická data v co nejširším měřítku, a je tak ochoten a připraven sdílet získané poznatky. Cílem aktivní účasti ČSÚ na aktivitách TA je napomoci k rozvoji a harmonizaci statistik a standardů uplatňovaných zejména OSN a EU, a tím přispět k produkci mezinárodně srovnatelných statistických výstupů.

Posilovat prestiž ČSÚ v mezinárodní statistické komunitě

Na základě zkušeností z transformace statistiky a ochoty sdílet získané poznatky z tohoto procesu se již krátce po vstupu do EU stal ČSÚ vyhledávaným partnerem pro poskytování technické asistence.

Asistenční pomoc financovaná z prostředků mezinárodních organizací a národních institucí je směřována do vybraných zemí v souladu s jejich prioritami z hlediska teritoriálního zaměření a ve vazbě na příslušná politická rozhodnutí. Např. EU orientuje své asistenční aktivity zejména v rámci přístupového procesu dalších zemí do EU (tzv. *EU Enlargement Policy*) a své sousedské politiky (tzv. *European Neighbourhood Policy EU*) na nejbližší sousední země (východ a jih). Také ČR má pro zahraniční rozvojovou spolupráci odsouhlaseny teritoriální priority, kterými jsou Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko, Zambie, včetně pomoci Ukrajině a Afghánistánu (viz „Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2018 – 2030“). Tyto zahraničně-politické priority ČR je třeba respektovat při zvažování zapojení ČSÚ do asistenční pomoci.

S ohledem na specifičnost jednotlivých národních statistických systémů, omezené možnosti financování (zejména z prostředků mezinárodních organizací) i dosavadní zapojování do asistenční pomoci je vhodné směřovat asistenční aktivity ČSÚ na země připravující se na vstup do EU a využít tak své transformační zkušenosti. Prioritou ČSÚ je proto poskytování pomoci Albánii, Kosovu, Severní Makedonii a Turecku.

Získávat a prohlubovat zkušenosti expertů

Aktivní zapojení do projektů TA vyžaduje nemalé odborné, jazykové a v neposlední řadě i prezentační schopnosti. Sdílení zkušeností z národního prostředí, diskuse nad možnými postupy se zahraničními kolegy a otevřenost možným řešením jsou součástí práce expertů v rámci mezinárodní spolupráce. Tyto činnosti zároveň přispívají k udržování, resp. rozvíjení kvalifikace zúčastněných zaměstnanců ČSÚ.

ÚČAST NA MEZINÁRODNÍCH JEDNÁNÍCH

Základní principy

Politika mezinárodní spolupráce ČSÚ je v rámci zapojení do mezinárodních struktur v oblasti statistiky postavena na následujících principech:

Hospodárnost a prioritizace zahraničních cest

Zahraniční služební/pracovní cesty jsou v ČSÚ realizovány v souladu s úspornými opatřeními v rámci státního rozpočtu, a přeneseně tedy i rozpočtu ČSÚ, zejména z hlediska počtu účastníků na jednotlivých cestách (v zásadě jeden účastník na jedno jednání s určitými a předem řádně zdůvodněnými výjimkami,

např. vzhledem k historickým vazbám a blízkosti statistických systémů spolupráce se Statistickým úřadem Slovenské republiky, doprovod předsedy apod.) a v souladu s hospodárným nakládáním s přidělenými finančními prostředky.

Obdobné principy, tj. zachování hospodárnosti, efektivity a účelnosti, jsou uplatňovány i v případě cest financovaných z prostředků grantů, v rámci technické asistence, při vysílání zaměstnanců ČSÚ v roli školicích ESTP kurzů apod.

ČSÚ považuje vzhledem k závazkům vyplývajícím z členství v EU za důležité zajistit především účast na jednáních orgánů EU. Obdobně považuje za důležitou účast na jednání vrcholových statistických orgánů Organizace spojených národů, Evropské hospodářské komise OSN a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj v rámci zapojení do aktivit mezinárodních organizací.

Schvalování cest proto probíhá podle následujících priorit (v třídění dle hlavních typů jednání a organizátorů):

Priorita 1

<i>Organizátor</i>	<i>Typ jednání</i>	<i>Pozn.</i>
EK/Eurostat, Rada EU	pracovní skupiny, porady ředitelů, výbory EK, TF	částečná refundace EK nebo Radou EU (doprava)
	pracovní skupiny, porady ředitelů, výbory EK, TF	bez refundace
OSN, EHK, OECD	vrcholová jednání (SK, KES, Stat. výbor)	
Bilaterální, multilaterální spolupráce	vrcholová jednání	

Priorita 2

<i>Organizátor</i>	<i>Typ jednání</i>	<i>Pozn.</i>
EK/Eurostat, Rada EU	konference, semináře, workshopy	částečná refundace EK nebo Radou EU (doprava)
OSN, OECD, EHK	zasedání pracovních skupin	
Euroregiony, přeshraniční sdružení	pracovní jednání, semináře, workshopy, konference	
Bilaterální, multilaterální spolupráce	pracovní jednání	

Priorita 3

<i>Organizátor</i>	<i>Typ jednání</i>	<i>Pozn.</i>
EK/Eurostat, Rada EU	konference, semináře, workshopy	bez refundace
OSN, OECD, EHK, ISI (IAOS)	konference	
ESTP, příp. další	vzdělávací aktivity	účastník vzdělávací aktivity
Ostatní	ostatní	

Efektivní plánování zahraničních návštěv

Přijímání zahraničních návštěv v ČSÚ se uskutečňuje na základě měsíčních plánů návštěv, které mohou být operativně doplněny o předem neplánované návštěvy daného měsíce. Plány vypracovává OLMS a jsou zveřejňovány a aktualizovány na intranetu ČSÚ. V zájmu efektivního plánování zahraničních návštěv je třeba, aby zaměstnanci ČSÚ včas předávali informace o plánovaných zahraničních návštěvách OLMS.

Komunikace

Účastník jednání (v případě zahraniční cesty, on-line jednání či zahraniční návštěvy; ať už se účastní on-line formou či osobně) informuje zainteresované zaměstnance ČSÚ a své nadřízené o průběhu a závěrech

jednání (např. pokud se jednání týkalo evropské legislativy, informuje o tom také OLMS a sdílí podkladové materiály). Po skončení jednání vypracuje zprávu, kterou zašle OLMS ke zveřejnění na intranetu ČSÚ.

Hlavní cíle

Posilovat prestiž ČSÚ v mezinárodní statistické komunitě aktivním zapojením

Zaměstnanec ČSÚ, který se účastní mezinárodního jednání, by měl aktivně reprezentovat ČSÚ, mimo jiné vystupováním či sdílením znalostí a zkušeností ČSÚ, prosazovat zájmy ČSÚ, resp. zájmy ČR a aktivně šířit dobré jméno a povědomí o ČSÚ a ČR. Reprezentovat ČSÚ na mezinárodních jednáních by měli zaměstnanci odborně i jazykově vybaveni, kteří jsou schopni se v mezinárodním prostředí orientovat.

Využívat informace získané na jednáních

Neméně důležitá je také efektivní implementace získaných poznatků směrem dovnitř ČSÚ s cílem vylepšit pracovní postupy, metody, technologická řešení atd. K naplnění tohoto cíle by mělo zejména přispět dodržování výše popsaného principu komunikace, tj. včasné předávání důležitých informací všem zainteresovaným útvarům ČSÚ.

PODPORA POLITIKY

Vzhledem k přímému dopadu právních předpisů EU na činnost ČSÚ lze zabezpečování přípravy, koordinace, projednávání a schvalování stanovisek k jejich návrhům považovat za jednu z priorit ČSÚ. ČSÚ chce být důvěryhodným partnerem v mezinárodní statistické komunitě, a tím posilovat prestiž ČSÚ v této oblasti.

Pro naplnění výše uvedených cílů a principů bude proto ČSÚ podporovat následující aktivity a opatření:

- podpora formálních i neformálních mezinárodních kontaktů a aktivního zapojení do mezinárodní komunity s cílem šířit dobré jméno ČSÚ a jeho představitelů v zahraničí,
- tvorba vnitřních předpisů - směrnic, pokynů a jiných metodických materiálů - s cílem upřesnit působení jednotlivých účastníků v procesu přípravy, koordinace, projednávání a schvalování stanovisek,
- správa a rozvoj interní databáze ČSÚ k návrhům právních předpisů EU, která obsahuje informace a dokumenty týkající se projednávaných předpisů, včetně schválených stanovisek,
- aktivní zapojení expertů ČSÚ na mezinárodních jednáních,
- operativní spolupráce a koordinace se zástupci a experty jiných členských států EU s cílem získat jejich podporu pro pozice uvedené ve stanoviscích ČR,
- zapojení expertů do bilaterální a multilaterální spolupráce v oblastech, kde má ČSÚ nadstandardní expertízu,
- zapojení expertů ČSÚ do aktivit technické asistence.